

Voorzitter

Drie weken geleden, op 19 augustus jongstleden, overleed op 57-jarige leeftijd Thea van Dalen-Schiphorst. Zij was van 10 juli 2003 tot 12 juni 2007 lid van deze Kamer voor het CDA. Velen van ons hebben haar als collega in deze Kamer nog meegemaakt.

Thea van Dalen groeide op in de Overijsselse gemeente Denekamp. Als zestienjarige begon zij als administratief medewerkster in een Twents textielbedrijf, waar zij zeven jaar werkzaam bleef. Haar brede belangstelling uitte zich in verschillende maatschappelijke activiteiten. In 1979 werd zij politiek actief in de regionale organisatie van het CDA. In 1987 werd zij gekozen in de provinciale staten van Overijssel. Daarnaast en naast de aandacht voor haar gezin, volgde zij vanaf 1988 een opleiding bestuurskunde, overheid en recht aan de Open Universiteit. Zij was bestuurder van enkele instellingen voor gehandicapten en later directeur van het Regionaal Indicatieorgaan WZW regio Zwolle.

Na zestien jaar lidmaatschap van de staten, werd Thea in 2003 gekozen tot lid van de Eerste Kamer. Zij legde zich met name toe op sociale zekerheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting. Zij voerde voor de CDA-fractie het woord over uiteenlopende onderwerpen zoals de nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening, de kwaliteit van zorginrichtingen en het toezicht op de kwaliteit van de drinkwatervoorzieningen. Zij toonde zich principieel als dat moest. Tegelijkertijd had zij oog voor werkbare, praktische oplossingen. Wij hebben haar leren kennen als een vrouw met een sterke betrokkenheid bij de samenleving die zeer werd gewaardeerd. Dat bleek ook tijdens haar wethouderschap in de gemeente Rijssen-Holten dat zij vanaf medio 2008 vervulde. De vele contacten die zij vanwege haar portefeuille had met inwoners, bedrijven en organisaties maakten haar in korte tijd geliefd. Zij wist innemendheid en enthousiasme met professionaliteit te combineren.

Thea van Dalen vervulde naast haar Kamerlidmaatschap verschillende maatschappelijke functies, waarvan de diversiteit haar brede betrokkenheid en belangstelling kenmerkt. Zo was zij voorzitter van de Stichting Kunst en Cultuur Overijssel, lid van de raad van advies van de Stichting IJssellandschap, voorzitter van de Zorgcombinatie Zwolle en lid van het bestuur van het Leger des Heils. In 2006 was zij formateur van het college van B en W van de gemeente Dinkelland. In juni 2007 werd zij onderscheiden als Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

De Eerste Kamer is Thea van Dalen-Schiphorst dankbaar voor wie zij was, voor haar betekenis voor de Overijsselse samenleving en voor haar bijdrage aan het werk van de Eerste Kamer. Moge dit een steun zijn voor haar familie bij het verwerken van dit grote verlies.

Ik verzoek om een moment van stilte.

(De aanwezigen nemen enkele ogenblikken stilte in acht.)

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik schors de vergadering voor enkele ogenblikken om de nabestaanden te kunnen condoleren.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die in de zaal ter inzage ligt. Op deze lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen

bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Ik deel de Kamer mee dat de uitkomst van de subsidiariteitstoets van het voorstel voor een kaderbesluit van de raad betreffende het recht op tolk- en vertaaldiensten in strafprocedures COM (2009) 338 tijdens deze vergadering in de zaal ter instemming wordt voorgelegd. De uitkomst is conform het advies van de commissie voor de JBZ-Raad van hedenmiddag. Als aan het einde van de vergadering geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer haar instemming heeft verleend aan het advies.

Ingekomen is een beschikking van de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer der Staten-Generaal houdende aanwijzing van de heer A. Nicolai tot plaatsvervangend lid van de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad.

Ingekomen is een brief van het lid Rehwinkel van 27 augustus 2009 met de mededeling dat hij het lidmaatschap van de Eerste Kamer per 14 september 2009 wenst te beëindigen. Van deze brief is vorige week mededeling gedaan aan de voorzitter van het centraal stembureau voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Daarmee deel ik de Kamer ook mede dat dit de laatste vergadering is waaraan de heer Rehwinkel deelneemt als lid van de Eerste Kamer. Hij heeft besloten om zijn lidmaatschap per 14 september neer te leggen, aangezien hij met ingang van die datum door de Kroon is benoemd tot burgemeester van Groningen. In zijn brief van 27 augustus aan de Kamer geeft de heer Rehwinkel aan, te voorzien dat hij in zijn nieuwe functie de taken die hem wachten, niet goed kan combineren met het Kamerlidmaatschap. Ik stel de Kamer voor, zijn besluit hierbij voor kennisgeving aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Beste Peter, je bent sinds juni 2007 lid van deze Kamer en in die twee jaren ben je relatief vaak als woordvoerder opgetreden. Ik noem ter illustratie de grondwetswijziging met betrekking tot voorzitterschap van de gemeenteraad en provinciale staten, de Wet tijdelijk huisverbod en de Wet op de parlementaire enquête 2008. Bij deze en andere gelegenheden heb je blij gegeven van een consciëntieuze inzet voor de werkzaamheden van deze Kamer en van deskundigheid op diverse terreinen. Bij de relatief korte periode in deze Kamer horen de ruim zeven jaren te worden genoemd waarin je je manifesteerde als volksvertegenwoordiger in de Tweede Kamer. Het doet deugd dat je in je nieuwe ambt de publieke zaak blijft dienen. Na afloop van de vergadering is er gelegenheid om persoonlijk afscheid van je te nemen. Ik zal je dan ook in de informele sfeer kunnen toespreken. Ik dank je voor je bijdrage aan de taken die deze Kamer vervult en wens je van ganzer harte in je nieuwe ambt alle goeds toe!

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat (XII) voor het jaar 2009 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota) (31965-XII).**

Voorzitter

Dit wetsvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Goedkeuring van de opzegging van deel VI van de op 16 april 1964 te Straatsburg tot stand gekomen Europese Code inzake sociale zekerheid (Trb. 1965, 47) (31267);**
- **het wetsvoorstel Goedkeuring van de op 6 november 1990 te Rome tot stand gekomen Europese Code inzake sociale zekerheid (herzien) (Trb. 1993, 123) (31283).**

De **voorzitter**: Ik heet de ministers Donner en Klink van harte welkom in dit huis.

De beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Kneppers-Heijnert** (VVD): Voorzitter. Het is alweer enige tijd geleden dat wij ons bogen over de problematiek rondom de opzegging van de Europese Code inzake sociale zekerheid en de goedkeuring van de herziene Europese Code. Daarom wil ik eerst de materie even kort samenvatten.

De Centrale Raad van Beroep besliste op 8 september 2006, vandaag precies drie jaar geleden, dat bepalingen uit de Europese Code zich verzetten tegen oplegging van een eigen bijdrage AWBZ aan een verzekerde die ten gevolge van een arbeidsongeval of beroepsziekte medische zorg behoeft. De raad heeft met deze uitspraak rechtstreekse werking toegekend aan het desbetreffende onderdeel van de code. De uitspraak heeft daarmee niet alleen gevolgen voor de eigen bijdrage AWBZ, maar ook voor de eigen bijdrage in de Zorgverzekeringswet. De regering heeft ervoor gekozen om het gerezen probleem – Nederland kent geen onderscheid tussen risqué social en risqué professionnel – op te lossen door deel VI van de code op te zeggen. Tot zover de feiten.

De volkenrechtelijke aspecten van het beëindigen van verdragen is geregeld in het Verdrag van Wenen. De hoofdregel is dat beëindiging van een verdrag alleen kan plaatsvinden overeenkomstig de bepalingen van het verdrag in kwestie. Staatsrechtelijk heeft de regering stilzwijgende of uitdrukkelijke goedkeuring nodig van het parlement om het Koninkrijk aan een verdrag te kunnen binden of, in zeer uitzonderlijke gevallen, directe binding met goedkeuring achteraf. Voor opzegging geldt mutatis mutandis hetzelfde. Hoe is de situatie in dit geval? Ik besteed eerst aandacht aan de volkenrechtelijke aspecten en daarna aan ons staatsrecht.

Nederland heeft de Europese Code ondertekend op 15 juli 1964, geratificeerd op 16 maart 1967 en het verdrag is in Nederland in werking getreden op 17 maart 1968. Artikel 81 van dit verdrag luidt in dezen: "Each Contracting Party may denounce the Code or any one or more of Parts II to X thereof only at the end of a period of five years from the date on which the Code entered into force for such Contracting Party ...", voor Nederland dus 17 maart 1968, "... or at the end of any successive period of five years, and in each case after giving one year's notice to the Secretary General." Het verdrag stelt dus twee eisen. Ten eerste kan het elke vijf jaar beëindigd worden, te rekenen vanaf de datum waarop

het verdrag voor de betreffende contracterende partij in werking is getreden. Ten tweede moet in elk geval een jaar van tevoren daarvan aankondiging worden gedaan. De opzegging zou op 17 maart 2008 van kracht worden, na een aankondiging, "giving notice", in het jaar daaraan voorafgaand, dus uiterlijk op 17 maart 2007.

Op 22 februari 2007 verklaart de minister van Buitenlandse Zaken het volgende: "The minister for Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands declares, in conformity with Article 81, of the European Code of Social Security, with Annex, Addenda and Protocol, that the Kingdom of the Netherlands denounces Part VI (Employment injury benefit) of the said Code for the Kingdom in Europe."

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid De Geus voegt in een begeleidende brief de beweegredenen toe: "As a result of the Tribunal ruling, the government of the Netherlands needs to deliberate on subsequent measures. In order to achieve a balanced decision it has been agreed to proceed to a 'provisional' denunciation, as denunciation can only take place after the expiration of every five years from the date on which the Code entered into force. The next expiration for the Netherlands will take place on 17 March 2007. Following the elections in November 2006, a new government will be installed on 22 February 2007. In view of the principal character of this matter, the provisional denunciation will enable the new government to carefully weigh this decision and possible alternatives to denunciation of Part VI. This could lead to withdrawal of the denunciation by the Netherlands' government within a year after deposition of this act, in which case the provisional denunciation shall be void."

De regering wil dus de nieuw te vormen regering niet voor het blok zetten en de mogelijkheid geven om naar alternatieven te zoeken; vandaar de mogelijkheid van "withdrawal" binnen een jaar na de deponering van de akte. De regering heeft het overigens over een "provisional denunciation", maar artikel 81 van het verdrag regelt niets over een "provisional denunciation". De huidige regering komt hier later dan ook op terug bij brief van 14 mei 2008, als zij bij brief van 24 april 2008 door de commissies voor Volksgezondheid en Sociale Zaken van deze Kamer hierop wordt gewezen en naar haar standpunt wordt gevraagd. De regering verwijst dan naar de zojuist geciteerde verklaring van de minister van Buitenlandse Zaken aan de secretaris-generaal van de Raad van Europa en redeneert dat de deponering van de verklaring op 22 februari 2007 de (definitieve) opzegging inhield. Die kon worden herroepen door haar voor 17 maart 2008 in te trekken. Doordat dit niet is gebeurd, is de opzegging onherroepelijk geworden, aldus de regering.

De regering is wel erg flexibel. Een aanvankelijk voorlopige aankondiging is met evenveel gemak een definitieve opzegging als dat beter uitkomt. Dit is echter onjuist. Het ging op 22 februari 2007 om een aankondiging en niet om een rechtsgeldige opzegging, want er was geen parlementaire goedkeuring. Deze moest nog via een, overigens in deze situatie niet van toepassing zijnde, noodprocedure worden gevraagd. Op deze procedure kom ik straks terug.

De regering had voor 17 maart 2008 de aankondiging – in haar termen de "opzegging" – moeten herroepen, precies zoals zij dit tien jaar eerder ook heeft gedaan. Ook toen, op 5 maart 1997, heeft de regering een